

Przepowiadanie pogody

Łu nos to je pore takich przepowiedni, co sie tycu pogody. Łod down dawna tak godały, że jak w górach wieje halny wiatr, znacy sie, że z południa wieje, to łu nos trza sie szykować, że za trzy dni padać tu łu nos bedzie. To zawsze sie w polu cłowiek uwijoł, bo jak wioło z południa to już wiadumo było, że za trzy dni bedzie łu nos dyszc. A jak wioło ze wschodu, to godały, że teraz bedzie można robić w polu, bo mo sie na ładnu pogodze i bedzie długotrwało ładno pogoda. Tyż jest tako przepowiednia, że jak dwudziestego ósmego września na Michała wiaer wieje z północy, to bedzie łostro i siarcysto zima. Albo jak jesce grzmi po Michale to znacy sie bedzie suchy rok. Albo tyż jak drugiego lutego w Grumnicnu z dachu cieknie, su roztopy to znacy sie, że zima jesce sie powlece i nie do za wygranu. Albo, jak w Grumnicnu je mróz, to łostatek siana wołu włóż, znacy sie kuńcy sie zima. A jak już jezdy my tutaj przy tych takich powiedznych i przepowiedniach, to tyż pamõtum, że łu nos godały, że jak w Wigilie niebo nie je zachmurzone i widać na niebie wszystkie gwiazdy i tak te gwiazdy łostro świcu, su takie bystre, niebo je takie jasne, to bedzie urodzaj, bedzie w stodole ciasno, bedzie dobry rok na zbiory i wtedy każdy sie ciesul, że bedzie dużo plonów zbiroł. Tyż łu nos tak godały, że jak rolnik w sianokosy kosu siano kosi, to baba lada momynt dyszc łuprosi. Wiecnie jak zbirałi my siano, to aby sie patrzalo, żeby nie padało, ale tak godały. Bo często tyż w sianokosy padoł dyszc, każdy sie uwijoł, żeby suche zabrać. Albo jak słunko jest na zachodzie i mo taku poświacie czerwunawu, tako poświata z podczerwiniu znacy sie, to godaju, że bedzie dyszc. Tyż jest tako przepowiednia, jak słunko zachodzi już i jak zajdzie za chmore, a nie za horyzunt, to tyż mo sie na dyszc. Albo tyż godaju, że jak ło wschodzie słunka, tak z rana, piuto, szósto godzina ni ma rosy na trowie, to tyż mo sie na dyszc, zanosi sie na dyszc. Na niebie casym były tyż takie, łu nos godaju, ślady mietlane, takie z chmor sie robiu te ślady. Takie jakbyś mietłu zamiatol i takie robiu sie ślady, to i na niebie godały, że robiu sie takie ślady mietlane. I jak chmory wygludaju tak jak te ślady, to tyż trza sie spodziwać, że na drugi dzień może być dyszc. Zawsze jak robili my w polu, to patrzeli my cy bedzie padać z ty chmory, cy nie bedzie. Jak tam z daleka szło jako chmura, tako dajmy na przykład corno, cimno, a zaro ta chmora robila sie już tako jaśnijszo, tako siwo, to już wiadumo było, że tam gdzieś już pado i zaro tu do nos może dojść. Ale tyż tak ze słunka i ksiżycy pogody przepowiadały łu nos. Dajmy na to słunko. Było słunko takie za młgu, zamglune, takie niewyraźne do kuńca, te prominie jego takie nie su jaskrawe, to godały, że mo sie na zmianie pogody i tyż za dwa, trzy dni bedzie padoł dyszc. Albo jak słunko już zachodzi, mo sie ku zachodowi i jest takie bystre, łostre, z żółtu poświatu, to w porze zimowy godaju, że mo sie na mróz. Godaju tyż, że jak je ksiżyc na niebie, jak je w takim kole z poświatu, taki ciń mo za sobu, to tyż bedzie padać za pore dni (Świeciechów, powiat kraśnicki, kobieta lat 73 – tekst zapisany w roku 2022).

Halina Pelcowa, *Słownik gwar Lubelszczyzny*. Tom XI. *Meteorologia i astronomia*. Czas. Kolory, Lublin 2022.

***

Regionalne dziedzictwo językowe Lubelszczyzny o charakterze etnicznym: Słownik gwar Lubelszczyzny (tomy VI-XII) z dokumentacją leksykograficzną, kartograficzną, ikonograficzną i dźwiękową.

Projekt realizowany w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki na podstawie decyzji nr 0125/NPRH7/H11/86/2018 – w latach 2018-2023.

Kierownik projektu: prof. dr hab. Halina Pelc